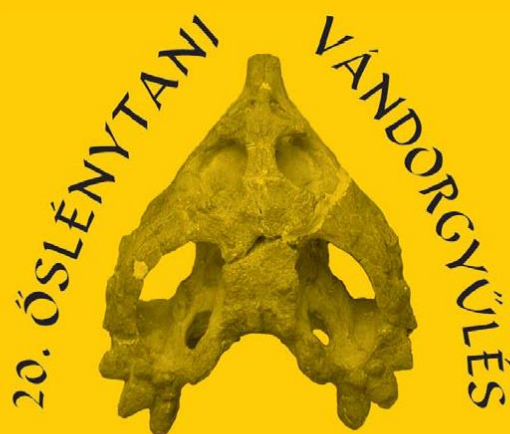

**PROGRAM,
ELŐADÁSKIVONATOK,
KIRÁNDULÁSVEZETŐ**

TATA-TARDOS 2017

**20. MAGYAR ŐSLÉNYTANI
VÁNDORGYŰLÉS**

2017. május 25-27.

Tata-Tardos

**HASONLÓSÁGOK ÉS KÜLÖNBSÉGEK
A BEREMEND 16-OS ÉS 17-ES ALSÓ-
PLEISZTOCÉN LELŐHELYEK
(VILLÁNYI-HEGYSÉG)
HERPETOFAUNÁJÁBAN**

SZENTESI ZOLTÁN

MTM Őslénytani és Földtani Tár, 1431 Budapest, Pf.
137; crocutaster@gmail.com

A beremendi Szőlő-hegy sötét színű alsó-kréta mészkövében számos karsztüreg található, melyek pliocén–pleisztocén korú agyagos üledékkitöltéseinek gerinces ősmaradványait a XIX. század második fele óta számos kutató vizsgálta. A hegyen folyt mészkőbányászat az idők során 26 gerinces ősmaradvány-tartalmú üreget tárt fel. A területen folyó gyűjtések éppen ezért főleg leletmentések voltak. Ilyen alkalmakkor gyűjtötte be a jelenleg vizsgált anyagot a Beremend 16-os és 17-es lelőhelyekről Jánossy Dénes 1985 és 1987 között. A Beremend 16-os lelőhely szerinte már a pleisztocénben is barlang lehetett, amire az igen gazdag denevér-leletek utalnak, míg a 17-es egy a barlang felett lévő hasadékkitöltés volt. A kettő egymással összefügghetett, így ezeket hasonló korúnak gondolta. A lelethelyeket a kisémlős-fauna alapján a betfiai faunahullám korai szakaszával azonosította.

Jánossy eredetileg kb. 5000 csonttöredéket vizsgáltatott meg szakértővel, aki szalamandraféle, békák, gyík- és kígyófélék jelenlétét állapította meg az anyagban, 7 fajt különítve el. Mindkét lelőhelyről maradtak azonban kiválogatatlan anyagok, melyek revíziója a közelmúltban történt meg. Ennek során több mint 19 ezer újabb lelet került elő, melyekből összesen 26 taxont sikerült elkülöníteni.

A farkos kétéltűek (Caudata) közül jelen vannak a *Salamandra salamandra*, a *Lissotriton vulgaris*, de legnagyobb mennyiségben a *Triturus cristatus* maradványai mindkét lelőhelyen. A békák (Anura) közül mindkét faunában jelen vannak az unkafélék (*Bombina* cf. *variegata*), az ásóbékák (*Pelobates fuscus*) és a varangyok (*Bufo bufo* és *Bufo fotes viridis*), de a nádi varangy (*Bufo calamita*) csak a Beremend 17-es lelőhelyen fordul elő. Szintén mindkét faunában gyakoriak a levelibékák (*Hyla* cf. *arborea*), a gyepi békák (*Rana* cf. *temporaria*), valamint a *Pelophylax esculenta* csoportba sorolható tavi békák maradványai. Az erdei béka (*Rana* cf. *dalmatina*) csak a Beremend 16-os anyagól ismert, csakúgy, mint a Palaeobatrachidae indet. leletek, míg a másik lelőhelyről néhány bizonytalan *Latonia* sp. maradvány került elő.

Teknősfélék jelenlétét csak a Beremend 17-es lelőhelyről sikerült kimutatni egy páncéltöredék révén. Szintén csak itt fordulnak elő a fűрге gyík (*Lacerta* cf. *agilis*) és a lábatlan gyíkok (*Anguinae* indet.) töredékes maradványai, míg a zöld gyíkok (*Lacerta* cf. *viridis*) mindkét lelőhelyről igen gyakoriak. A kígyók között a siklófélék (*Colubridae*) a dominánsak: előfordulnak a haragos siklók (*Hierophys* cf. *viridiflavus* és *H.* cf. *gemonensis*), a rézsikló (*Coronella* cf. *austriaca*), az erdei sikló (*Zamenis* cf. *longissimus*), a vízi sikló (*Natrix natrix*), a macskakígyó (*Telescopus* cf. *fallax*), de a leggyakoribbak a kockás sikló (*N. tessellata*) maradványai. A négycsíkos sikló (*Elaphe* cf. *quatuorlineata*) és a mára már kihalt *E. paralongissima* csontleletei csak a Beremend 17-es lelőhelyről ismertek. A viperafélék a többi ismert villányi-hegységi lelőhellyel összehasonlítva sokkal nagyobb számban vannak jelen az anyagban. A Beremend 16-os lelőhelyről a parlagi (*Vipera* cf. *ursinii*), a Beremend 17-es anyagból pedig a keresztes vipera (*V.* cf. *berus*) jelenlétét sikerült kimutatni, bár sok a rossz megtartású (*Vipera* sp.) maradvány mindkét anyagban.

A fenti felsorolásból kitűnik, hogy a Beremend 17-es lelőhely sokkal fajgazdagabb a közel hasonló leletszám mellett. Mindkét herpetofaunában magas a heliofil-típusú állatok száma. A Beremend 16-os anyagban viszont a nedvességkedvelők aránya kétszerese, az erdei fajoké pedig csak a harmada a 17-es lelőhelyhez képest és az opportunista rézsikló is sokkal gyakoribb. Ezek a kisebb különbségek adódhatnak tafonómiai okokból is, de ennek tisztázásához szükség van a kisemlős anyag revíziójára is.